

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
ЗА ПРОФИЛАКТИКА, НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА
БОЛЕСТИТЕ ПО ЖИВОТНИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЗООНОЗИТЕ, В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2025 – 2027 г.

За контакт:

отдел „Здравеопазване на животните“,
дирекция “Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните”,
Българска агенция по безопасност на храните
бул. „Пенчо Славейков“ 15А
1606, София, Република България
E-mail: ANW@bfsa.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ЦЕЛИ НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРОФИЛАКТИКА, НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО ЖИВОТНИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЗООНОЗИТЕ	5
II. ПРАВНА РАМКА	5
III. ПРИНЦИПИ НА ПЛАНИРАНЕ НА МЕРОПРИЯТИЯТА СРЕЩУ БОЛЕСТИТЕ ПО ЖИВОТНИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЗООНОЗИТЕ	5
IV. ОБХВАТ НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА	7
V. МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА, НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО ЖИВОТНИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЗООНОЗИТЕ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЕС И РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ	7
1. АНТРАКС	9
2. АФРИКАНСКА И КЛАСИЧЕСКА ЧУМА ПО СВИНЕТЕ.....	10
3. БРУЦЕЛОЗА ПО ЕДРИТЕ ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ.....	11
4. БРУЦЕЛОЗА ПО ОВЦЕТЕ И КОЗИТЕ.....	11
5. БРУЦЕЛОЗА ПО СВИНЕТЕ	12
6. БЯС.....	12
7. ЗАРАЗЕН ЕПИДИДИМИТ ПО КОЧОВЕТЕ (BRUCELLA OVIS).....	12
8. ИНФЕКЦИОЗНА АНЕМИЯ ПО КОНЕТЕ	13
9. ИНФЛУЕНЦА (ГРИП) ПО ПТИЦИТЕ	13
10. КУ-ТРЕСКА	13
11. ЛЕПТОСПИРОЗА.....	14
12. ЕНЗООТИЧНА ЛЕВКОЗА ПО ГОВЕДАТА, МУКОЗНА БОЛЕСТ-ВИРУСНА ДИАРИЯ, ИНФЕКЦИОЗЕН РИНОТРАХЕИТ ПО ГОВЕДАТА	15
13. НЮКАСЪЛСКА БОЛЕСТ ПО ПТИЦИТЕ	15
14. САЛМОНЕЛОЗИ ПО ПТИЦИТЕ	16
15. СИН ЕЗИК	16
16. ТРАНСМИСИВНИ СПОНГИФОРМНИ ЕНЦЕФАЛОПАТИИ (ТСЕ)	17
17. ТРЕСКА ОТ ЗАПАДЕН НИЛ.....	17
18. ТУБЕРКУЛОЗА ПО ЕПЖ.....	18
19. БОЛЕСТИ ПО ПЧЕЛИТЕ	19
20. БОЛЕСТИ ПО РИБИТЕ И ДВУЧЕРУПЧЕСТИТЕ МЕКОТЕЛИ	19
21. ТРАНСГРАНИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПО ЖИВОТНИТЕ	20
VI. БОЛЕСТИ С ЕПИЗООТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ, ЗА КОИТО СЛЕДВА ДА СЕ ПОДДЪРЖА ДИАГНОСТИЧНА ГОТОВНОСТ И СЕ ИЗВЪРШВАТ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ СЪМНЕНИЕ.....	20
VII. ПРОФИЛАКТИЧНИ МЕРОПРИЯТИЯ НА БОЛЕСТИ, КОИТО СЛЕДВА ДА СЕ ЗАПЛАЩАТ ОТ СОБСТВЕНИЦИТЕ НА ЖИВОТНИ	24
1. ИМУНОПРОФИЛАКТИЧНИ МЕРОПРИЯТИЯ.....	25

2. ПАСИВНА ИМУНОПРОФИЛАКТИКА	31
3. ДИАГНОСТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	31
4. ПРОФИЛАКТИКА НА ПАРАЗИТНИТЕ БОЛЕСТИ	33
VIII. ПРОГНОЗНИ ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ ОТ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА	36

Приложения:

- Приложение № 1: Списък с приоритетни за Република България и ЕС заболявания по животните, включително зоонози, за които са изготвени национални програми или е предвидена диагностична готовност
- Приложение № 2: Програма за профилактика, надзор и контрол на болестта антракс в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 3: Програма за надзор и контрол на болестите африканска и класическа чума по свинете в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 4: Програма за надзор и контрол на болестта бруцелоза по едрите преживни животни в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 5: Програма за надзор и контрол на болестта бруцелоза) по овцете и козите в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 6: Програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестта бяс в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 7: Програма за надзор и контрол на болестта инфекциозна анемия по конете в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 8: Програма за надзор на болестта инфлуенца при домашни и диви птици в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 9: Програма за надзор, контрол и ерадикация на ензоотична левкоза по говедата, мукозна болест-вирусна диария, инфекциозен ринотрахеит по говедата през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 10: Програма за надзор и контрол на болестта Ку-треска в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 11: Програма за надзор на болестта лептоспироза в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 12: Програма за надзор на нюкасылската болест (псевдочума) по птиците в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 13: Програма за контрол на салмонела при разплодни стада от

домашни птици в Република България за периода 2025 – 2027 г.

- Приложение № 14: Програма за контрол на салмонела при бройлери в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 15: Програма за контрол на салмонела при кокошки носачки от вида *Gallus gallus* в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 16: Програма за контрол на салмонела при пуйки в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 17: Програма за надзор и контрол на болестта син език по преживните животни в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 18: Програма за надзор, контрол и ликвидиране на трансмисивните спонгиформни енцефалопатии в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 19: Програма за надзор и контрол на болестта треска от западен Нил в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 20: Програма за надзор и контрол на болестта туберкулоза по едрите преживни животни в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 21: Програма за надзор и контрол на болестите по пчелите в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 22: Програма за надзор на екзотични и неекзотични болести по рибите и двучерупчестите мекотели в Република България през 2025 – 2027 г.
- Приложение № 23: Програма за надзор на някои трансгранични болести по животните – шап по чифтокопитните, шарка по овцете и козите, чума по дребните преживни животни, заразен нодуларен дерматит, както и на болестта Кримска-Конго хеморагична треска в Република България през 2025-2027 г.

I. ЦЕЛИ НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРОФИЛАКТИКА, НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО ЖИВОТНИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЗООНОЗИТЕ

Изпълнението на националната програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните, включително зоонозите (*НППНКЛБЖЗБ*), наричана по-долу „Програмата“, има за цел опазването на здравето на животните и хората в Република България и спазването на един от основните принципи за създаване на Европейската Общност – свободно движение на животни и животински продукти на територията на Общността.

II. ПРАВНА РАМКА

Националната програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните, включително и зоонозите е изготвена съгласно националната нормативна уредба и правото на Европейския съюз за здравеопазване на животните.

III. ПРИНЦИПИ НА ПЛАНИРАНЕ НА МЕРОПРИЯТИЯТА СРЕЩУ БОЛЕСТИТЕ ПО ЖИВОТНИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЗООНОЗИТЕ

В настоящата програма са посочени схемите за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните, включително зоонозите, с цел гарантиране на опазването на здравето на животните от заразни болести и здравето на хората от зоонози (болести общи за човека и животните).

При планиране на мероприятията, включени в програмата са взети под внимание:

1. действащите нормативни актове на Европейския съюз, Закон за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) и съответни наредби за профилактика, ограничаване и ликвидиране на епизоотични огнища на болести по животните, включително зоонозите, както и планове за спешни действия (контингенс планове);

2. изискванията на Световната организация по здравеопазване на животните (WOAH) и Световната здравна организация (WHO);

3. приоритетните болести въз основа на списъка с болестите, съгласно Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския Парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните (Законодателство за здравеопазването на

животните) (ОВ L 84 от 31.03.2016 г.), категоризацията им в Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1882 на Комисията от 3 декември 2018 година за прилагането на някои правила за профилактика и контрол на болести за категориите болести от списъка и за установяване на списък на животинските видове или групите животински видове, които носят значителен риск от разпространение на болестите от списъка (ОВ L 308 от 04.12.2018 г.).

4. общите мерки за борба със заразните и паразитните болести по животните и птиците, срещу които ветеринарномедицинските органи провеждат задължителните профилактични и принудителни мероприятия, съгласно Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за надзор, програмите за ликвидиране и статута „свободен от болест“ за някои болести от списъка и нововъзникващи болести (ОВ L 174 от 03.06.2020 г.) и Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/2002 на Комисията от 7 декември 2020 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на уведомяването и докладването на равнището на Съюза за болести от списъка, по отношение на форматите и процедурите за представяне и докладване на програми за надзор на равнището на Съюза и на програми за ликвидиране на болести, както и по отношение на заявлението за признаване на статут „свободен от болест“ и на компютризираната информационна система. (ОВ L 412 от 08.12.2020 г.).

5. броя на животновъдните обекти, стада и животни на територията на страната;

6. эпизоотичния статус на домашните и дивите животни на територията на страната;

7. въведените мерки за биосигурност и добри фермерски практики в животновъдните обекти;

8. въведените технологии за отглеждане на различните видове и категории животни;

9. эпизоотичната обстановка в съседните на Република България страни, държавите членки на ЕС и близки трети страни;

10. эпизоотичната, епидемиологичната и икономическата значимост на отделните заразни болести;

11. придвижването на животни за и от Република България в рамките на Съюза и/или трети страни.

12. Наредба № 8 от 12.12.2003 г. за реда и за условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното

разнообразие за животинските и растителните видове от Приложение № 3 за животинските видове от Приложение № 4, за всички видове диви птици, извън тези от Приложение № 3 и Приложение № 4 и за използване на неселективните уреди, средства и методи за улавяне и убиване от Приложение № 5, след като при необходимост се предвижда БАБХ/съответните администрации/организации с функции по програмата да подават заявление за на разрешителни за изключенията от забраните, въведени с приложенията на ЗБР.

Национална програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните, включително зоонозите в Република България подлежи на ревизиране и/или актуализация при промяна в епизоотичната обстановка в Република България, ЕС и съседните трети страни, на база промяна над 10% в поголовието на отделните видове животни в страната, както и в случаи на обективна финансова невъзможност при непредвидени форсмажорни обстоятелства, които могат да окажат въздействие върху изпълнението ѝ.

IV. ОБХВАТ НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА

Програмата ще се изпълнява на цялата територия на Република България за периода 2025 – 2027 г. и включва:

1. мерки за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните, включително зоонози със значение за ЕС и Република България, финансирани от държавния бюджет;
2. поддържане на диагностична готовност за болести с епизоотично значение, за които следва да се извършват изследвания при съмнение;
3. профилактични мероприятия за болести, които следва да се заплащат от собствениците на животни;
4. прогнозни финансови разходи за изпълнение на Програмата.

V. МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА, НАДЗОР, КОНТРОЛ И ЛИКВИДИРАНЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО ЖИВОТНИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЗООНОЗИТЕ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЕС И РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ

Болестите по животните, включително зоонозите, включени в тази точка са определени, в съответствие с чл. 5-9 и чл. 226 от Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по

животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните (Законодателство за здравеопазването на животните) и Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1882 на Комисията от 3 декември 2018 година за прилагането на някои правила за профилактика и контрол на болести за категориите болести от списъка и за установяване на списък на животинските видове или групите животински видове, които носят значителен риск от разпространение на болестите от списъка и са посочени в списъка на Приложение № 1.

Лабораторно-диагностичните изследвания за отделните болести са в съответствие с чл. 6 от Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за надзор, програмите за ликвидиране и статута „свободен от болест“ за някои болести от списъка и нововъзникващи болести. Вземането на проби, техниките, валидирането и тълкуването на диагностичните методи за целите на надзора се определят от специалното законодателство, прието в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/429, и съответните подробни разяснения и насоки, налични на уебсайтовете на референтните лаборатории на Европейския съюз (РЛЕС) и на Комисията. Когато таково законодателството, разяснения и насоки липсват, се определят от изискванията, определени в последните актуализирани издания на Ръководство за стандарти за диагностични тестове и ваксини за сухоземни животни на Световната организация по здравеопазване на животните (WOAH) („Ръководството за сухоземните животни“) или Ръководство за диагностични тестове за водни животни на WOAH („Ръководството за водните животни“). В случай, че не са налични и стандарти на WOAH се прилагат методите, определени в член 34, параграф 2, буква б) и член 34, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския Парламент и на Съвета от 15 март 2017 година относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита, за изменение на регламенти (ЕО) № 999/2001, (ЕО) № 396/2005, (ЕО) № 1069/2009, (ЕО) № 1107/2009, (ЕС) № 1151/2012, (ЕС) № 652/2014, (ЕС) 2016/429 и (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета, регламенти (ЕО) № 1/2005 и (ЕО) № 1099/2009 на Съвета и директиви 98/58/ЕО, 1999/74/ЕО, 2007/43/ЕО, 2008/119/ЕО и 2008/120/ЕО на Съвета, и за отмяна на регламенти (ЕО) № 854/2004 и (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 89/608/ЕИО, 89/662/ЕИО, 90/425/ЕИО, 91/496/ЕИО, 96/23/ЕО,

96/93/ЕО и 97/78/ЕО на Съвета и Решение 92/438/ЕИО на Съвета (Регламент относно официалния контрол) (ОВ L 95 от 07.04.2017 г.).

Пробите се изследват в национални референтни лаборатории, определени със заповед на министъра на земеделието, храните и горите по чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на агрохранителната верига (ЗУАХВ) и чл. 24, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност по предложение на изпълнителния директор на БАБХ и официални лаборатории, определени съгласно чл. 51, ал. 2 от ЗУАХВ със заповед на изпълнителния директор на БАБХ, списъкът на които се публикува на интернет страницата на БАБХ.

Данните за извършените профилактични мероприятия, взети проби от официални и/или регистрирани ветеринарни лекари по утвърден от БАБХ план и получени резултати от извършените изследвания се въвеждат в Интегрираната информационна система на БАБХ (ВетИС).

1. АНТРАКС

Мерките за профилактика, надзор и контрол на болестта антракс в Република България са посочени в **Програма за профилактика, надзор и контрол на болестта антракс в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 2).

Програмата включва:

1. Ежегодна еднократна ваксинация на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст, и овце над двумесечна възраст, както и на всички такива, закупени след извършената ваксинационна кампания от населени места, в които ваксинация срещу антракс не се провежда - в населени места, в които през последните **50 години** е регистриран еднократно антракс при животните за следните области - **Варна, Добрич, Разград, Силистра, Търговище и Шумен;**

2. Ежегодна еднократна ваксинация на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст, и овце над двумесечна възраст, както и на всички такива, закупени след извършената ваксинационна кампания от населени места, в които ваксинация срещу антракс не се провежда - в населени места, в които през **последните 30 години** е регистриран еднократно антракс при животните за останалите области от страната;

3. Ежегодна двукратна ваксинация (пролет и есен) на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст, и овце над двумесечна възраст, както и на всички такива, закупени след извършената ваксинационна кампания от населени места, в които ваксинация срещу антракс не се провежда - в населени места, в които е регистриран

повече от един случай на болестта при животни през **последните 50 години** (стационарни антраксни огнища);

4. спешна ваксинация на възприемчиви животни при констатиране на случай на антракс;

5. лабораторно изследване на проби от умрели животни, при съмнение за антракс;

6. клинични обследвания на възприемчиви селскостопански животни;

7. кланичен месопреглед.

При констатиране на случай на антракс се извършва ваксинация на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст и овце над двумесечна възраст, в съответното селище. Ваксинация се извършва и в случай, че такава вече е извършена за съответната година! Извършва се и ваксинация на всички биволи над тримесечна възраст и кози над двумесечна възраст в съответния обект/селище след извършване на биопроба.

Ваксинация на свине се извършва само при установяване на заболяването, след разпореждане от Централно управление (ЦУ) на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ).

При доказана необходимост, след извършено епизоотично проучване и след разпореждане на ЦУ на БАБХ, могат да се ваксинират и стада или цели селища в съседство на заразените селища. В този случай ваксинацията се извършва еднократно.

2. АФРИКАНСКА И КЛАСИЧЕСКА ЧУМА ПО СВИНЕТЕ

Надзорът на африканската и класическата чума по свинете се извършва съгласно **Програма за надзор и контрол на болестите африканска и класическа чума по свинете в Република България през 2025 – 2027 г. (Приложение № 3).**

Съгласно програмата се извършват:

1. периодични клинични прегледи във всички видове свиневъдни обекти;

2. периодични проверки за биосигурност в свиневъдните обекти;

3. серологични и вирусологични изследвания на кръвни и органни проби от домашни и диви свине при съмнение за възникване на болестта;

4. серологични и вирусологични изследвания на кръвни и органни проби, взети от отстреляни и намерени умрели диви свине;

5. кланичен месопреглед.

3. БРУЦЕЛОЗА ПО ЕДРИТЕ ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ

Надзорът и контролът на бруцелозата по едрите преживни животни (ЕПЖ) в Република България се извършва съгласно **Програма надзор и контрол на болестта бруцелоза по ЕПЖ в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 4).

Съгласно програмата ежегодно се извършват:

1. еднократно серологично изследване на всички ЕПЖ на възраст над 12 месеца /не се отнася за млекодайни ЕПЖ от млекодобивните стопанства, посочени по-долу в програмата/;
2. серологично изследване на сборни проби от мляко от млекодобивните стопанства с 10 до 49 млечни животни и млекодобивните стопанства с 50 и повече млечни животни, два пъти годишно през интервал от минимум три месеца;
3. еднократно серологично изследване на кръвни проби от всички ЕПЖ на възраст над 12 месеца в млекодобивните ферми за ЕПЖ в случай, че резултата от тестването на пробата по т.2 е съмнителен или положителен;
4. двукратно серологично изследване на всички абортирани ЕПЖ - непосредствено след аборта и 15-20 дни след това;
5. еднократно серологично изследване по време на задължителната карантина на всички ЕПЖ внесени от трети страни (изследването при внос се заплаща от собственика на внесените животни);
6. серологични изследвания през два месеца на всички ЕПЖ, ДПЖ, свине, еднокопитни и кучета в населените места с констатирана бруцелоза;
7. бактериологично изследване на всички абортирани фетуси, плаценти или мъртвородени телета и малачета;
8. двукратно серологично изследване на всички разплодни бици, отглеждани в страната, в регистрите по чл. 18, ал. 6, т. 2 от Закона за животновъдството;
9. оздравяване на засегнатите стада/обекти/селища.

4. БРУЦЕЛОЗА ПО ОВЦЕТЕ И КОЗИТЕ

Надзорът и контролът на бруцелозата по овцете и козите в Република България се извършва съгласно **Програма надзор и контрол на болестта бруцелоза (*Brucella melitensis*) по ДПЖ в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 5).

Съгласно програмата ежегодно се извършват:

1. еднократно серологично изследване на всички овце и кози навършили 6 месечна възраст;

2. еднократно серологично изследване на всички не кастрирани мъжки разплодни животни (кочове и пръчове) на възраст над шест месеца;
3. еднократно серологично изследване по време на задължителната карантина на всички ДПЖ внесени от трети страни (изследването при внос се заплаща от собственика на внесените животни);
4. двукратно серологично изследване на абортирали овце и кози при масови аборти - непосредствено след аборта и 15-20 дни след това;
5. серологични изследвания през два месеца на всички ЕПЖ, ДПЖ, свине, еднокопитни и кучета в населените места с констатирана бруцелоза;
6. бактериологично изследване на всички абортирани фетуси, плаценти или мъртвородени агнета и ярета.
7. оздравяване на засегнатите стада/обекти/селища.

5. БРУЦЕЛОЗА ПО СВИНЕТЕ

Извършва се:

1. еднократно годишно серологично изследване на 20% от свинете майки и всички нерези в свиневъдните обекти;
2. двукратно серологично изследване на абортирали свине - непосредствено след аборта и 15-20 дни след това;
3. изследване на абортирани фетуси и мъртвородени прасета.

6. БЯС

Мерките за профилактика, надзор, контрола и ликвидиране на беса в Република България се извършват съгласно **Програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестта бяс в Република България за периода 2025 – 2027 г.** (Приложение № 6).

Съгласно програмата се извършва:

1. активен и пасивен надзор на болестта на територията на цялата страна;
2. орална ваксинация на лисици срещу болестта;
3. лабораторен контрол на оралната ваксинация;
4. спешна ваксинация на домашни и диви възприемчиви животни, след констатиране на бяс в землището на съответното населено място.

7. ЗАРАЗЕН ЕПИДИДИМИТ ПО КОЧОВЕТЕ (BRUCELLA OVIS)

Извършва се:

1. двукратно ежегодно серологично изследване на всички кочове два месеца преди и 30 дни след случната кампания;

2. изключване от случната кампания и кастрация под контрола на официален ветеринарен лекар на положително реагиралите кочове.

8. ИНФЕКЦИОЗНА АНЕМИЯ ПО КОНЕТЕ

Надзорът и контролът на болестта се извършват съгласно **Програма за надзор и контрол на болестта инфекциозна анемия по конете в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 7).

Програмата включва:

1. серологично изследване на кръвни проби от еднокопитни животни;
2. клинични обследвания на еднокопитни животни.

9. ИНФЛУЕНЦА (ГРИП) ПО ПТИЦИТЕ

Надзорът на инфлуенцата по птиците се извършва съгласно **Програма за надзор на болестта Инфлуенца при домашни и диви птици в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 8).

Съгласно програмата се извършват:

1. серологични и вирусологични изследвания на проби взети от домашни птици, птици, развъждани и използвани за лов (фазани, яребици, пъдпъдъци, полудиви кокошеви птици, от диви водоплаващи птици);
2. проверки за ефективна биосигурност в птицевъдните обекти;
3. вирусологични изследвания при съмнение и/или констатиране на болестта;
4. клинични прегледи при констатиране на епизоотично огнище;
5. надзор на смъртността при диви птици;
6. кланичен месопреглед.

10. КУ-ТРЕСКА

Мерките за надзор и контрол на болестта Ку-треска се извършват съгласно **Програма за надзор и контрол на болестта Ку-треска в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 10).

Програмата включва:

1. ежегодно лабораторно изследване за наличие на *Coxiella burnetii* в кръвни проби и/или сборни млечни проби от ЕПЖ и ДПЖ (овце и кози) на територията на цялата страна;

2. серологично и етиологично изследване на преживни животни при констатиране на случаи на заболяването при хора. Проби се вземат съгласно одобрени от изпълнителния директор на БАБХ инструкции, СОП или други;

3. ежегодно изследване на семенна течност с полимеразно верижна реакция (PCR) от всички мъжки разплодни бици отглеждани в регионалните дирекции по селекция и репродукция към ИАСРЖ;

4. задължително лабораторно изследване на плацента и/ или абортирани фетуси, произхождащи от стада с преживни животни, в които се констатира повишен процент аборти;

5. лабораторно изследване на кръвни проби от животни, произхождащи от стада, в които се констатира повишен процент аборти, в които етиологичното участие на *Coxiella burnetii* е установено посредством PCR;

За целите на програмата повишен процент аборти е:

- за стада <100 животни: 2 аборта или повече през месеца или 3 аборта през годината;
- за стада > 100 животни: повече от 4% от животните с аборти през годината.

6. Ваксинация на всички възприемчиви видове животни, отглеждани във всички животновъдни обекти разположени в ендемични райони, като се спазват указанията и препоръките за приложение, посочени от производителя на ваксината в продължение най-малко на 3 години.

11. ЛЕПТОСПИРОЗА

Надзорът на лептоспирозата по животните се извършва съгласно **Програма за надзор на болестта лептоспироза в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 11).

Съгласно програмата ежегодно се извършва:

1. серологично изследване на 10 % от кравите, всички нерези и 5% от свинете от племенните и основните стада;

2. двукратно серологично изследване на всички абортирани животни непосредствено след аборта и повторно изследване след 10-15 дни;

3. двукратно серологично изследване на всички мъжки разплодни бици отглеждани в регионалните дирекции по селекция и репродукция към ИАСРЖ;

4. кланичен месопреглед.

12. ЕНЗООТИЧНА ЛЕВКОЗА ПО ГОВЕДАТА, МУКОЗНА БОЛЕСТ-ВИРУСНА ДИАРИЯ, ИНФЕКЦИОЗЕН РИНОТРАХЕИТ ПО ГОВЕДАТА

Изпълняват се елементите, описани в **Програма за надзор, контрол и ерадикация на ензоотична левкоза по говедата, мукозна болест-вирусна диария, инфекциозен ринотрахеит по говедата през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 9):

1. изготвяне на планове за оздравяване на ниво обект с цел поетапно придобиване на свободен статус по отношение на трите болести за страната;
2. клинични прегледи;
3. лабораторно-диагностични изследвания;
4. доброволни мерки за оздравяване на стадото, в случай на констатиране на някоя от трите болести;
5. кланичен месопреглед.

13. НЮКАСЪЛСКА БОЛЕСТ ПО ПТИЦИТЕ

Надзорът на Нюкасълската болест се извършва съгласно **Програма за надзор на Нюкасълската болест (псевдочума) по птиците в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 12).

Съгласно програмата се извършват:

1. серологични изследвания на кръвни проби от неваксинирани срещу Нюкасълска болест домашни птици, птици, развъждани и използвани за лов (жив пернат дивеч - фазани, яребици, пъдпъдъци, полудиви патици и т.н.), диви и екзотични птици;
2. серологични изследвания за контрол на извършената ваксинация в промишлените ферми (за сметка собствениците на промишлените птицеферми);
3. вирусологични изследвания при съмнение;
4. клинични обследвания на възприемчиви птици;
5. ваксинация в промишлените ферми и птицевъдните обекти, разположени в радиус от 10 км около тях (за сметка собствениците на промишлените птицеферми (виж т. VII., 1.16);
6. ваксинация при констатирано огнище на заболяването в птицевъдни обекти, в селищата, попадащи в 3 км предпазна и 10 км наблюдавана зони (след писмено разпореждане от ЦУ на БАБХ);
7. кланичен месопреглед.

14. САЛМОНЕЛОЗИ ПО ПТИЦИТЕ

Надзорът и контролът на салмонелозите по птиците се извършва съгласно следните програми:

1. Програма за контрол на *Salmonella* spp. при разплодни стада от домашни птици в Република България през 2025 – 2027 г. (Приложение № 13);
2. Програма за контрол на *Salmonella* spp. при бройлери в Република България през 2025 – 2027 г. (Приложение № 14);
3. Програма за контрол на *Salmonella* spp. при кокошки носачки от вида *Gallus Gallus* в Република България през 2025 – 2027 г. (Приложение № 15);
4. Програма за контрол на *Salmonella* spp. при пуйки в Република България през 2025 – 2027 г. (Приложение № 16).

Изследванията на взетите проби се извършват, съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 2160/2003 на Европейския Парламент и на Съвета от 17 ноември 2003 година относно контрола на салмонела и други специфични агенти, причиняващи зоонози, които присъстват в хранителната верига (ОВ L 325 от 12.12.2003 г.).

15. СИН ЕЗИК

Надзорът и контролът на болестта син език по преживните животни се извършва съгласно **Програма за надзор и контрол на болестта син език в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 17).

Съгласно програмата се извършва:

1. лабораторно изследване на кръвни проби от сентинелни животни за установяване наличието на антитела срещу син език;
2. лабораторно изследване на кръвни проби от преживни животни за установяване наличието на антитела срещу син език, при съмнение за заболяването;
3. лабораторно изследване на кръвни и органни проби от преживни животни за установяване генома (PCR) на вируса на син език, при съмнение за заболяването;
4. лабораторно изследване на кръвни и органни проби от преживни животни за установяване генома на вируса на епизоотична хеморагична болест при елените, при съмнение и за извършване на диференциална диагноза;
5. морфологичен анализ на улови от куликоиди;
6. лабораторно изследване на сборни проби куликоиди за установяване генома на вируса на син език във вектора;
7. задължителна поголовна ваксинация на ЕПЖ и овце през 2025 – 2027 г.
8. клиничен преглед на сентинелни животни;

9. клиничен преглед на ваксинирани животни;
10. кланичен месопреглед.

16. ТРАНСМИСИВНИ СПОНГИФОРМНИ ЕНЦЕФАЛОПАТИИ (ТСЕ)

Надзорът на ТСЕ обхваща болестите спонгиформна енцефалопатия по говедата и скрейпи по овцете и козите и се извършва съгласно **Програма за надзор на Трансмисивните спонгиформни енцефалопатии в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 18).

Съгласно програмата се извършват:

1. лабораторно-диагностични изследвания на мозъчен ствол от различни категории едри преживни животни (умрели, заклани по необходимостустановени болни при прекланичен преглед ЕПЖ над 24 месечна възраст,здрaво заклани ЕПЖ над 30 месечна възраст и съмнителни от всяка възраст);
2. лабораторно-диагностични изследвания на мозъчен ствол от различни категории дребни преживни животни на възраст над 18 месеца, както и на съмнителни от всяка възраст;
3. генотипизиране на всички положителни за скрейпи животни.

17. ТРЕСКА ОТ ЗАПАДЕН НИЛ

Надзорът и контролът на Треска от Западен Нил се извършват съгласно **Програма за надзор и контрол на болестта Треска от Западен Нил в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 19).

Програмата включва:

1. лабораторно изследване на кръвни проби от сентинелни животни (еднокопитни и домашни птици от кокошев вид) за откриване на антитела срещу вируса;
2. лабораторно изследване на кръвни проби от диви птици и кучета за откриване на антитела срещу вируса;
3. лабораторно изследване на кръвни проби, суспензии от вътрешни органи и главен мозък, и сборни проби от комари за откриване на генома на вируса;
4. морфологичен анализ на улови от комари;
5. клинични обследвания на възприемчиви животни.

18. ТУБЕРКУЛОЗА ПО ЕПЖ

Надзорът и контролът на туберкулозата по ЕПЖ се извършва съгласно **Програма за надзор и контрол на болестта туберкулоза по ЕПЖ в Република България през 2025 – 2027 г. (Приложение № 20).**

Съгласно програмата се извършват:

1. в стада свободни от туберкулоза – извършва се ежегодна, еднократна интрадермална туберкулинизация с говежди пречистен протеинов дериват (ППД) на всички ЕПЖ навършили 42 дневна възраст;

2. в стада свободни от туберкулоза при ЕПЖ – извършва се диференциална туберкулинизация (с говежди и птичи туберкулин, на 42-я ден след първоначалната туберкулинизация) на ЕПЖ със съмнителна реакция при предходното еднократно изследване с говежди туберкулин;

3. положително реагирали животни при еднократното интрадермално изследване се подлагат на диагностично/санитарно клане, с изключение на животните при които има съмнение за грешна позитивна реакция или намесваща се реакция. На същите животни се извършва диференциална туберкулинизация (с говежди и птичи туберкулин по 0.1 мл. на 42-я ден след първоначалната туберкулинизация);

4. еднократна интрадермална туберкулинизация с говежди ППД (между 45-я и 60-я ден след диференциалната туберкулинизация) в доза 0,2 мл. на всички ЕПЖ, реагирали със съмнителна реакция при диференциалната туберкулинизация;

5. положително реагирали животни при диференциалната туберкулинизация се подлагат на диагностично/санитарно клане, с изключение на животните при които има съмнение за грешна позитивна реакция или намесваща се реакция. На същите животни се извършва еднократна интрадермална туберкулинизация с говежди ППД (между 45-я и 60-я ден след диференциалната туберкулинизация) в доза 0,2 мл;

6. еднократна туберкулинизация на всички свине (с говежди и птичи ППД туберкулин - едновременно на двете уши), които се отглеждат съвместно с ЕПЖ, при които е констатирана туберкулоза;

7. еднократна интрадермална туберкулинизация с говежди ППД на всички говеда навършили 42 дневна възраст, при внос от трети страни (изследването се заплаща от собственика на внесените животни);

8. в стада с констатирана туберкулоза по ЕПЖ - учестени интрадермални изследвания през 2 месеца, от датата на която е заклано последното реагирало животно, на всички ЕПЖ навършили 42 дневна възраст. В случай на отрицателни резултати за туберкулоза от интрадермалното или лабораторно изследване при всички ЕПЖ в

стадото, следващото изследване се извършва след 6 месеца и при отрицателни резултати стадото се счита за свободно от болестта;

9. кланичен месопреглед.

Фигура: Схема за извършване на туберкулинизация на ЕПЖ.

Забележка: Диференциалната туберкулинизация и последващото интрадермално изследване с двойна доза туберкулин се извършва от официалните ветеринарни лекари, отговарящи за здравеопазването на животните в съответната община.

19. БОЛЕСТИ ПО ПЧЕЛИТЕ

Надзорът и контролът на болестите по пчелите се извършва съгласно **Програма за надзор и контрол на болестите по пчелите в Република България през 2025 – 2027 г.** (Приложение № 21). В обхвата на програмата са включени следните болести: акароза, американски и европейски гнилец, малък кошерен бръмбар, нозематоза и вароатоза по пчелите и тропилелапсоза .

Програмата включва:

1. клинични прегледи на пчелните семейства;
2. лабораторно изследване на проби от пчели, пчелно пило и пчелни продукти.

20. БОЛЕСТИ ПО РИБИТЕ И ДВУЧЕРУПЧЕСТИТЕ МЕКОТЕЛИ

Надзорът на болестите по рибите и двучерупчестите мекотели се извършва съгласно **Програма за надзор на екзотични и неекзотични болести по рибите и**

двучерупчестите мекотели в Република България през 2025 – 2027 г. (Приложение № 22).

В обхвата на програмата попадат следните болести: епизоотична хемопоеична некроза, вирусна хеморагична септицемия, инфекциозна хемопоеична некроза, инфекциозна панкреатична некроза, инфекциозна анемия по съомгата, кой херпес вирусна инфекция по шарана, пролетна виремия по шарана, мартелиоза по двучерупчести мекотели.

21. ТРАНСГРАНИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПО ЖИВОТНИТЕ

Надзорът на болестите Заразен нодуларен дерматит (ЗНД), Шап, Чума по дребните преживни животни (PPR), Шарка по овцете и козите (ШОК) и Кримска-конго хеморагична треска (ККХТ) се извършва съгласно **Програма за предпазни мерки срещу някои трансгранични заболявания по животните в Република България през 2025-2027 г.** (Приложение № 23).

Съгласно програмата се извършва:

1. Надзор срещу ЗНД, както е посочено в Приложението;
2. клинични прегледи на животните поне веднъж месечно, като се обхванат шестте административни области по границата в южната част на страната (Бургас, Ямбол, Хасково, Кърджали, Смолян, Благоевград), като целта им е да се открие, колкото е възможно по-рано, евентуални признаци за проникване на гореизброените 4 заболявания;
3. лабораторно изследване на кръвни проби от преживни животни за установяване наличието на антитела срещу ШАП, PPR и ККХТ;
4. при съмнение лабораторно изследване на кръвни и органни проби от преживни животни за установяване генома на вируса на ЗНД, ШАП, PPR, ШОК и ККХТ;
5. кланичен месопреглед.

VI. БОЛЕСТИ С ЕПИЗООТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ, ЗА КОИТО СЛЕДВА ДА СЕ ПОДДЪРЖА ДИАГНОСТИЧНА ГОТОВНОСТ И СЕ ИЗВЪРШВАТ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ СЪМНЕНИЕ

За тези болести няма разработени отделни програми за надзор, контрол, профилактика и ликвидиране, като при промяна в епизоотичната обстановка и приоритета, БАБХ следва да изготви такива.

Предвид епизоотичната и икономическата им значимост, БАБХ следва да поддържа диагностична готовност за извършване на диференциална диагноза в случай на съмнение, и при оздравяване на стопанство.

Лабораторно-диагностичните изследвания за отделните болести, се извършват по методи, посочени в последното актуализирано издание на Ръководството за стандарти на диагностични тестове и ваксини на Световната организация за здравеопазване на животните (WOAH).

Пробите се изследват в акредитирани по методите лаборатории, съгласно стандарт БДС ISO 17025, от Българска служба за акредитация.

Данните за взетите проби и получени резултати от извършените изследвания се въвеждат в Интегрираната информационна система на БАБХ (ВетИС).

	Болест	Обосновка и мерки
1	Ауески	Заболяването е широко разпространено в промишлените ферми. Извършва се мониторинг за сметка на собствениците с цел оздравяване на стопанството. Профилактичните и диагностичните мероприятия са за сметка на собствениците и са описани в част VII, т. 1.8 и т. 3.1. ИЛ „Вирусни болести по животните, хламидии и рикетсии“ към НДНИВМИ поддържа диагностична готовност за извършване на лабораторно-диагностични изследвания при съмнение за заболяването, след разпореждане на ЦУ на БАБХ.
2	Африканска чума по конете	Вероятността за интродукция на заболяването, предвид настоящата епизоотичната обстановка (циркуляция на заболяването в суб-Сахарския регион на Африка) и действащото законодателство за движение и внос на еднокопитни в ЕО, се оценява като много ниска. НРЛ „Африкански чума по конете“ поддържа постоянно диагностична готовност за изследване на проби при съмнение за заболяването.
3	Везикулозна болест по свинете	Значимостта на везикулозната болест по свинете се определя не от директните икономически загуби, които нанася на икономиката на засегнатите държави, а от значението и в диференциалната диагноза на шапа по чифтокопитните животни, поради сходните клинични признаци. Понастоящем всички държави членки на ЕО,

		с изключение на Италия са свободни от заболяването. НРЛ „Шап и везикулозна болест по свинете“ поддържа минимална диагностична готовност за извършване на лабораторно-диагностични изследвания при съмнение за възникване на заболяването и за извършване на диференциална диагностика от заболяването шап.
4	Венецуелски енцефалит	Вероятността за интродукция на заболяването, предвид настоящата епизоотичната обстановка и действащото законодателство за движение и внос на еднокопитни в ЕО, се оценява като много ниска. При необходимост има готовност проби за заболяването да бъдат изпращани за изследване в Референтната лаборатория на Общността/OIE.
5	Епизоотична хеморагична болест при елените	Съществува значителен риск от интродукция на епизоотична хеморагична болест от Турция чрез нелегално движение на животни, включително диви преживни и пасивна дисперсия на вектора чрез въздушните потоци. НРЛ „Син език по преживните животни“ поддържа минимална диагностична готовност за извършване на лабораторно-диагностични изследвания при съмнение за възникване на заболяването и за извършване на диференциална диагностика от заболяването Син език по преживните животни.
6	Листерия	Зоонозно заболяване, което се характеризира с висок процент смъртност при хората. ИЛ „Бактериални болести по животните“ към НДНВМИ поддържа диагностична готовност за извършване на лабораторно-диагностични изследвания при съмнение за възникване на болестта след разпореждане от ЦУ на БАБХ.
7	Меди висна по овцете - Артрит енцефалит по козите	През 2013 г. е установена висока степен на заразеност на овце, предназначени за износ. Извършват се лабораторно-диагностични мероприятия в обектите за ДПЖ за мониторинг на заболяването за сметка на собствениците, които са посочени в част VII, т.3.11 ИЛ „Вирусни болести по животните, хламидии и рикетсии“ поддържа диагностична готовност за извършване на лабораторно-

		диагностични изследвания при съмнение, след разпореждане на ЦУ на БАБХ.
8	Орнитоза	Заболяването е често срещана зооноза. НРЛ „Вирусни болести по животните, хламидии и рикетсии” поддържа диагностична готовност за извършване на серологични изследвания на птици, след разпореждане от ЦУ на БАБХ.
9	Пебрина по бубите	Контагиозно заболяване с икономическо значение, ликвидирането на което е невъзможно без лабораторно изследване. НРЛ ”Болести по пчели и буби” към НДНИВМИ поддържа диагностична готовност за извършване на лабораторно-диагностични изследвания. След разпореждане от ЦУ на БАБХ се извършват лабораторно-диагностични изследвания на женските пеперуди през есента и на яйцата след провокирано излюпване през месец март следващата година за наличие на <i>Nosema bombycis</i> .
10	Сап	Зоонозно заболяване, което се характеризира с висок процент смъртност при хората. ИЛ „Бактериални болести по животните“ към НДНИВМИ поддържа диагностична готовност за извършване на лабораторно-диагностични изследвания при съмнение за възникване на заболяването след разпореждане от ЦУ на БАБХ.
11	Тешенска болест	Понастоящем Тешенската болест по свинете не се характеризира с широко разпространение и голяма икономическа значимост. При необходимост има готовност проби за заболяването да бъдат изпращани за изследване в Референтната лаборатория на Общността/OIE.
12	Треска от Долината Рифт	Понастоящем заболяването е разпространено в Африка и Арабския полуостров. При необходимост има готовност проби за заболяването да бъдат изпращани за изследване в Референтната лаборатория на Общността/OIE.
13	Туларемия	Спорадично проявление в определени области на страната, с регистрирани случаи при хора.

		ИЛ „Бактериални болести по животните“ към НДНИВМИ поддържа диагностична готовност за извършване на лабораторно-диагностични изследвания при съмнение за възникване на болестта, след разпореждане от ЦУ на БАБХ.
14	Заразен ринопневмонит и инфлуенца (грип) по конете	При съмнение за заболяванията се извършва серологично и вирусологично изследване.
15	Шмаленберг	Заболяване, при което се наблюдава разпространение от Западна към Източна и Южна Европа. Интродукцията на инфекцията в нови територии се осъществява основно чрез внос на живи животни. Извършва се мониторинг на заболяването за сметка на собствениците с цел оздравяване на стопанството. Диагностичните мероприятия за сметка на собствениците са описани в част VII, т.3.14. ИЛ „Екзотични и особено опасни инфекции“ към НДНИВМИ поддържа диагностична готовност за извършване на лабораторно-диагностични изследвания след разпореждане от ЦУ на БАБХ при съмнение за възникване на заболяването.

VII. ПРОФИЛАКТИЧНИ МЕРОПРИЯТИЯ НА БОЛЕСТИ, КОИТО СЛЕДВА ДА СЕ ЗАПЛАЩАТ ОТ СОБСТВЕНИЦИТЕ НА ЖИВОТНИ

Профилактичните мероприятия се извършват от регистрирания ветеринарен лекар, сключил договор за ветеринарномедицинско обслужване на съответния животновъден обект, след представена от собственика или упълномощено от него лице план и одобрен от директора на ОДБХ. Използват се само лицензирани за употреба в страната ваксини и други ВЛП.

Лабораторно-диагностичните изследвания за отделните болести, се извършват по методи, посочени в последното актуализирано издание на Ръководството за стандарти на диагностични тестове и ваксини на Световната организация за здравеопазване на животните (WOAH).

При внос и износ от/към трети страни и вътреобщностно движение на живи животни се извършват лабораторни изследвания за сметка на собствениците на

животните, включително и разходите за закупуване на ваксините и диагностиките. Конкретните заболявания, за които са необходими лабораторно-диагностични изследвания, са посочени в здравния сертификат, придружаващ животните, който се издава от официален ветеринарен лекар. Информация за издаването на здравния сертификат и свързаните с това лабораторни изследвания се получава от съответната ОДБХ.

Всички извършени мероприятия (ваксинации и лабораторно-диагностични изследвания) на видовете животни, подлежащи на идентификация, се въвеждат в Интегрираната информационна система на БАБХ (ВетИС).

1. ИМУНОПРОФИЛАКТИЧНИ МЕРОПРИЯТИЯ

1.1. Ваксинация срещу заболяването Ку-треска – при констатирана Ку-треска, се извършва ваксинация на всички възприемчиви видове животни, отглеждани във всички животновъдни обекти разположени в ендемични райони, като се спазват указанията и препоръките за приложение, посочени от производителя на ваксината в продължение най-малко на 3 години.

1.2. Ваксинация срещу лептоспироза по говедата – във ферми с установена лептоспироза и в стационарните огнища се извършва двукратна ваксинация на кравите през 10 – 15 дни, 2 до 3 месеца след заплождането им с моноваксина *L. romona*. Телетата над 2 месеца в тези ферми се ваксинират двукратно през 10-15 дни.

1.3. Ваксинация срещу мукозна болест-вирусна диария – в неблагополучни за заболяването кравеферми (при доказана инфекция), два пъти годишно се ваксинират всички ЕПЖ, както и биците, отглеждани в страна, в регистрите по чл.18, ал.6, т.2 от Закона за животновъдството.

1.4. Ваксинация срещу заразен ринотрахеит по говедата – в неблагополучни за заболяването кравеферми (при установена инфекция), два пъти годишно се ваксинират всички ЕПЖ. В свободни от заболяването стада, внос се допуска само при отрицателен серологичен резултат за заразен ринотрахеит на вносните говеда.

1.5. Ваксинация срещу колибактериоза по телетата – прилага се в кравеферми с доказана колибактериоза, причинена от *E. coli* – щам К 99, като кравите се ваксинират двукратно в напреднала бременност.

1.6. Ваксинация срещу салмонелоза по телетата – прилага се в кравеферми с доказана инфекция, като се ваксинират всички телета на възраст над 10 дни.

1.7. Ваксинация срещу червенка по свинете – първата ваксинация се извършва на 90-120 дневна възраст, 15 дни преди или 15 дни след прехвърлянето на прасетата в

групата за угояване. Свинете-майки, ремонтните свине и всички нерези се ваксинират през 6 месеца. В стационарните за червенка огнища се извършва реваксинация на свинете 15-20 дни след първата ваксинация и след това на всеки 4 месеца, до изтичане на угоителния период или изпращането им за клане. При възможност първата ваксинация в стационарните огнища се извършва с инактивирана ваксина. Новозакупените прасета, свине и нерези за разплод или свине за угояване се ваксинират по време на карантинния период. Петнадесет дни преди и 15 дни след ваксинацията в дажбата на свинете не се добавят медикаментозни премикси.

1.8. Ваксинация срещу болестта на Ауески при свинете – извършва се след получаване на положителни лабораторни резултати при скрининговите изследвания по следната схема: свине-майки и нерези – на всеки 4 месеца; ремонтни свине – първа ваксинация на 10 седмична възраст, втора ваксинация на 14 седмична възраст и трета – на 6 месечна възраст; свине-угояване – първа ваксинация на 10 седмична възраст и втора – на 14 седмична възраст. Използват се само “маркерни” ваксини, съдържащи gE антиген, регистрирани за употреба в страната.

1.9. Ваксинация срещу лептоспироза по свинете – провежда се само в стационарните огнища и застрашените стопанства с установен причинител *L. pomona* и *L. mitis*. Ваксинират се свинете-майки (двукратно през 15 дни – на 30 и 45-ия ден след заплождането) и нерезите на всеки 6 месеца. Новозакупените свине и нерези за разплод се ваксинират двукратно през 15 дни.

1.10. Ваксинация срещу колибактериоза по свинете – прилага се съобразно епизоотичното състояние на стадото и указанията на фирмата производител на ваксината.

1.11. Ваксинация срещу салмонелоза по свинете – прилага се двукратно жива лиофилизирана ваксина в стационарните огнища (една седмица преди отбиването и 15 дни след отбиването на прасетата).

1.12. Ваксинация срещу анаеробна дизентерия (некротичен ентерит) по свинете – извършва се в стационарните огнища. Свинете-майки се ваксинират двукратно на 75-80 и 90-95 дневна бременност.

Забележка: разрешава се едновременно приложение на ваксини срещу ТГЕ, колибактериоза и анаеробна дизентерия в последната третина на бременността. Едновременно могат да се прилагат имунизации срещу: червенка и Ауески; колибактериоза и анаеробна дизентерия. Ваксинацията срещу червенка и Ауески се прилага едновременно в средата на бременността на свинете. Срокът от една

ваксинация до друга се определя от вида на прилаганата ваксина: срещу вирусни заболявания – 21 дни, а срещу бактериални – 14 дни.

1.13. Ваксинация на овце срещу ентеротоксемия – при овце и агнета на възраст над три месеца, предназначени за разплод, които се ваксинират за първи път, ваксинацията се извършва двукратно през 15-20 дни. При ваксинирани овце се извършва бустерна ваксинация еднократно.

Забележка: Ваксинацията на овцете се извършва предимно през есента или пролетта, в зависимост от сезонността на заболяването в съответната област.

1.14. Ваксинация срещу заразна ектима по овцете – прилага се в стационарни за болестта стада на всички бременни овце, шилета и агнета след отбиването.

1.15. Ваксинация на овцете срещу листериоза – еднократна ваксинация на овцете от месец октомври до месец февруари в стационарните за заболяването селища.

1.16. Ваксинация срещу заразна агалаксия по овцете и козите – еднократна ваксинация през сухостойния период ежегодно, до пълно прекратяване на заболяването в стада с констатирано заболяване.

1.17. Ваксинация срещу Нюкасълска болест:

- задължителна поголовна ваксинация срещу Нюкасълска болест (псевдочума) по птиците (кокошки-носачки, родителски стада и бройлери, фазани, пуйки и спортни гълъби и гълъби за представление) се извършва на основание чл. 5 от Наредба № 31 от 29.12.2005 г. във всички промишлени птицевъдни обекти в страната, регистрирани, съгласно ЗВД и на птиците отглеждани в селищата попадащи в 10 км зона около промишлените обекти (стойността на ваксината и прилагането ѝ от регистрирани ветеринарни лекари се заплаща от собствениците на промишлените фирми);

- ваксинация в люпилните в страната, на оплодени кокоши яйца или на едnodневни пилета от кокошевия вид, с лицензирани за употреба ветеринарномедицински продукти (ВМП), при спазване на изискванията и указанията посочени в кратката характеристика на продукта и гарантиращи най-дълга продължителност на имунитета срещу Нюкасълска болест (псевдочума) по птиците;

- ваксинацията се извършва от ветеринарен лекар, сключил договор със собственика на птицевъдния обект или люпилня съгласно одобрената от директора на съответната Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) схема, представена от собственика на птицевъдния обект или люпилнята;

- пернатият дивеч, отглеждан във ферми (волиери) се реваксинира с ваксина “лентогенен” щам, съгласно указанията на фирмата производител, две седмици преди разселването му;

- спортните гълъби и тези, предназначени за състезания и изложби се реваксинират с “инактивирана” ваксина на 4 седмична възраст и се реваксинират 4 до 6 седмици преди започване на състезателния сезон или мероприятиято, в което ще участват;

- за контрол на имунния статус на ваксинираните птици, 15-20 дни след ваксинацията, от всяко ваксинирано стадо задължително се вземат и изследват от 20 до 40 броя кръвни проби за контрол на напрежението на имунитета и контрол на извършената ваксинация.

1.18. Ваксинация срещу шаркодифтерит по птиците – ваксинират се птиците от кокошовия вид, съгласно указанията на фирмата производител на ваксината.

1.19. Ваксинация срещу болестта на Марек – ваксинират се всички птици на едnodневна възраст от кокошовия вид, които са предназначени за носачки. При необходимост може да се извърши реваксинация на 18-ия ден.

1.20. Ваксинация срещу инфекциозен бурзит (болестта на Гумборо) – ваксинират се птици от кокошовия вид с жива ваксина по схема на фирмата производител на ваксината, в зависимост от нивото на майчините антитела на пилетата и епизоотичната ситуация. Прародителските и родителските стада се ваксинират преди прехвърляне в основно стадо с инактивирана ваксина за осигуряване на пасивен имунитет на новоизлюпените пилета.

1.21. Ваксинация срещу инфекциозен бронхит – ваксинират се птици от кокошовия вид. Първата имунизация се извършва с щам Н-120 на 1-5 дневна възраст с апарат “Флокс” /спрей/, напивно, очно или назално. При необходимост се извършва втора ваксинация със същия щам 3-4 седмици след първата. Трета ваксинация се извършва след 6 седмична възраст за яйценоското и на 18 седмична възраст за бройлерното направление с ваксина Н-52 по същите методи на приложение. Може да се използват и други регистрирани в страната инактивирани моно- или комбинирани ваксини.

Забележка: Не се препоръчва ваксинирането с Н-52 като първа ваксинация, както и на територия където има малки неваксинирани пилета или бройлери. За първа ваксинация се използва жива атенуирана ваксина, а за засилване на имунитета срещу заболяването може да се използват и инактивирани ваксини в комбинация с други ваксини, регистрирани в Република България.

1.22. Ваксинация срещу инфекциозен ларинготрахеит – в зависимост от епизоотичната обстановка се ваксинират подрастващите птици от кокошовия вид, предназначени за родители и носачки в стопанства, в които е установено заболяването или са застрашени от поява и разпространението му. Първата ваксинация се прави на 4-

6 седмична възраст, а реваксинацията на 12-14 седмична възраст. Използват се само регистрирани в страната живи ваксини.

1.23. Ваксинация срещу инфекциозен енцефаломиелит – ваксинират се задължително птиците от кокошовия вид – изходни линии, прародители и родителски стада на 10-14 седмична възраст, съгласно указанието на фирмата производител на ваксината.

1.24. Ваксинация срещу холера – ваксинират се птици (кокошки, пуйки, фазани и водоплаващи) с инактивирана ваксина от застрашени за заразяване стада или такива, в които болестта е установена.

1.25. Ваксинация срещу вирусен хепатит по водоплаващите птици – ваксинацията се извършва с регистрирани в страната ваксини, съгласно указанията на фирмата производител на ваксината.

1.26. Ваксинация срещу парвовируса по водоплаващите птици (болест на Держи) – ваксинират се патици и гъски предназначени за родители по схема: на 3-4 седмична възраст, 23-24 седмична възраст и преди всеки следващ яйценосен период. Гъските и патиците за угояване се ваксинират в зависимост от епизоотичната обстановка на 17 дневна възраст или на 3-4 седмична възраст.

Забележка: Имунопрофилактичните програми, прилагани във ферми, регистрирани като животновъдни обекти съгласно ЗВД, подлежат на задължително ежегодно одобряване от директора на ОДБХ, на чиято територия са разположени птицефермите. При промяна на епизоотичната обстановка и необходимост от извършване на допълнителна ваксинация, същата се съгласува и одобрява от директора на ОДБХ.

1.27. Ваксинация срещу ринопневмонит, инфлуенца (грип) по конете – двукратна базисна ваксинация с период между двете ваксини – минимум 30 дни и максимум 90 дни, с периодични ваксинации само за инфлуенца (грип) и ринопневмонит през всеки 6 месеца, където е доказано заболяването и еднократна – в незаразените стопанства. В случаи на движение на коне от животновъдни обекти за участие в изложби, състезания и други се извършва двукратна базисна ваксинация и реваксинация на 6 месеца за инфлуенца. Използва се посочената по-долу схема за различните категории.

- **Кобили-майки** – прилага се ваксинацията описана по-горе, а в случаи на бременност се извършва и ваксинация с инактивирана базисна ваксина срещу ринопневмонит както следва: I ваксинация на 5-ия месец от бременността, II ваксинация на 7-ия месец от бременността, III ваксинация – на 9-ия месец от

бременността. След раждането кобилите се ваксинират еднократно срещу тетанус и през 6 месеца с инактивирани ваксини (моно или бивалентни) срещу инфлуенца (грип) и ринопневмонит.

- **Млади еднокопитни** – извършва се задължителна базисна ваксинация, след което: I-ва ваксинация на четвъртия месец от раждането се извършва първа ваксинация от базисната ваксина срещу тетанус; II-ра ваксинация на 6-ия месец от раждането се извършва втора базисна ваксина срещу тетанус; III-та ваксинация – на 8-ия месец от раждането се извършва първата от базисната ваксина срещу ринопневмонит и грип с инактивирана ваксина; IV-та ваксинация – на 9-10-ия месец от раждането се извършва втора базисна ваксина срещу ринопневмонит и грип. След това ваксинацията продължава по схемата за възрастни коне с ежегодна ваксинация с инактивирана бивалентна ваксина срещу грип и ринопневмонит и отделно един път в началото на годината (първото тримесечие) срещу тетанус. При младите женски животни, които ще се използват за разплод се прилага базисна ваксинация за кобили-майки и реимунизации през 6 месеца до заплождане. При пропускане на ваксинацията срещу инфлуенца (грип) на 6-ия месец, ваксинацията се извършва наново, като се започва с базисна ваксинация.

- **Възрастни коне, магарета, мулета и катъри** – извършва се задължителна базисна ваксинация срещу грип и ринопневмонит /прилагане на две ваксини през 30 до 90 дни/ с инактивирани ваксини (моно или комбинирана) срещу грип и ринопневмонит по конете, с последващи ваксинации през 12 месеца. Всяка година се извършва и еднократна ваксинация срещу тетанус с предварителна базисна ваксина.

Забележка: На бременните кобили не се прилага ваксина след 9-ия месец от бременността. Извършените ваксинации се въвеждат в интегрираната информационна система на БАБХ.

1.28. Тетанус по конете – ваксинация на всички коне над 4 месечна възраст с базисна ваксина тетанус (от 30 до 90 дни между двете ваксинации) и ежегодна ваксинация срещу тетанус без оглед на възрастта.

1.29. Хеморагична болест по зайците – ваксинация на зайците във всички развъдни и стокови ферми.

1.30. Миксоматоза по зайците – ваксинация на зайците в неблагополучни и застрашени зайцеферми.

1.31. Бяс – ваксинират се ежегодно всички кучета. Извършената ваксинация се отразява във ветеринарномедицинския паспорт на животните и въвежда във ВетИС.

1.32. Син език – в случай, че не се прилага задължителна ваксинация в случай на

неблагоприятна обстановка, се извършва доброволна ваксинация на говеда и овце за сметка на собствениците с инактивирана моно- или поливалентна ваксина срещу щамове на вируса на синия език с лиценз за употреба в ЕС/България.

1.33. Ротавирус и Коронавирус инфекции при говеда и телета - извършва се еднократна ваксинация на бременните говеда в периода от 12-та седмидмици до 3-та седмици преди очакваното отелване. След отелване новороденото теле се хранва с коластра от имунната майка в продължение на 2-3 седмици докато изгради собствен имунитет.

1.34. Хеморагичната септицемия (огненица, гърлица) при едрите преживни животни (биволи, говеда) причинена от различни видове пастъорела – ваксинират се говеда над 2 месеца. Извършва се двукратна ваксинация през интервал от 1-3 месеца (спрямо използваната ваксина). Бустерна ваксинация се извършва през 6-12 месеца в зависимост от използваната ваксина и ваксинална схема. Препоръчително е реваксинацията да се извършва 4-6 седмици преди раждането.

1.35. Клостридийни заболявания при едрите преживни животни – Браздот (злокачествен оток на предстомашието), Некротичен миозит (Устрел), Газова гангрена, Тетанус и др. – Извършва се двукратна ваксинация през интервал от 4 седмици. Бустерна ваксинация се извършва от 2 до 4 седмици преди рисков период или до 1 година след последната ваксинация.

1.36. Ваксинация срещу Пастъорелоза при овце и кози – ваксинация на овце и кози отглеждани във ферми съгласно указания и ваксинална схема от производителя на ваксината.

2. ПАСИВНА ИМУНОПРОФИЛАКТИКА

Прилагането на ветеринарномедицински продукти (серуми и гамаглобулини) за пасивна имунопрофилактика не се финансира от държавния бюджет.

Използват се само регистрирани за употреба в страната ветеринарномедицински продукти.

Собствениците на животни или упълномощени от тях лица, ежемесечно писмено информират официалния ветеринарен лекар на съответната община за приложените ветеринарномедицински продукти за пасивна имунопрофилактика и вида и броя на третираните животни.

3. ДИАГНОСТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

3.1. Болест на Ауески – извършва се еднократно изследване на 20% от свинете

майки и нерезите, но не по-малко от 15 животни, от нуклеусовите и репродуктивните бази, от племенните свинеферми, в които не се провежда ваксинация и на всички вносни животни, предназначени за разплод през време на карантинния период.

От свинефермите, в които се провежда ваксинация се изследва същият брой кръвни проби от ремонтни животни между 5 и 6 месечна възраст за наличие на различни от gE антигенов.

3.2. Вирусен артерит по еднокопитните – извършва се двукратно серологично изследване (през 6 месеца) на всички жребци в Националните асоциации по коневъдство и Българската федерация по конен спорт.

3.3. Дурин – извършва се еднократно серологично изследване на всички жребци в Националните асоциации по коневъдство и Българската федерация по конен спорт.

3.4. Заразен метрит по кобилите – извършва се еднократно серологично изследване на кобилите, предназначени за възпроизводство.

3.5. Трихинелоза – извършват се задължителни изследвания при клане на свине и коне и на труповете на отстреляни диви свине съгласно Регламент (ЕС) № 2015/1375 на Комисията от 10 август 2015 година относно установяване на специфични правила за официалния контрол на трихинели (*Trichinella*) в месото.

3.6. Бруцелоза по кучета (*Brucella canis*) – извършва се серологично изследване:

- еднократно ежегодно на всички кучета на МВР, МО и кучета в развъдници;
- на абортирали и съмнителни за заболяване кучета;
- еднократно на 10% от уловените некастрирани кучета – по време на кастрацията в приютите.

3.7. Вирусни болести по рибите – вирусна хеморагична септицемия, инфекциозна хемопоеична некроза, инфекциозна панкреатична некроза, пролетна виремия по шарана – от рибовъдните ферми се вземат за изследване проби както следва:

(1) от пълносистемни пъстървови стопанства по 30 проби овариална и семенна течност по време на размножителния период през ноември-март;

(2) от различни технологични групи риба:

(a) пъстървови стопанства: Поне един път годишно по 5-10 броя риби от стопанства, определени като стопанства с висок риск, поне един път на всеки две години от стопанства, определени като стопанства със среден риск и поне един път на всеки три години от стопанства с нисък риск през април-май или октомври-ноември, при температура на водата не по-висока от 10-12°C;

(b) шаранови и есетрови стопанства: Поне един път годишно по 2-5 броя риби с

живо тегло над 500 грама и по 30 броя зарибителен материал през април-май или септември-октомври от стопанства, определени като стопанства с висок риск, поне един път на всеки две години от стопанства, определени като стопанства със среден риск и поне един път на всеки три години от стопанства с нисък риск.

3.8. Бактериални и паразитни заболявания по рибите – ренибактериоза, йерсиниоза, фурункулоза, миксозомоза, ихтиофтириоза – проби за лабораторно-диагностични изследвания се изпращат при повишаване на смъртността над технологично допустимите норми и при съмнение за заболяване.

3.9. Казеозен лимфаденит – извършват се сондажни серологични изследвания на дребните и едри преживни животни, имали контакт с внесени в страната овце.

3.10. Холера по птиците – извършват се лабораторно-диагностични изследвания при съмнение за заболяване.

3.11. Меди-висна по овцете – Артрит енцефалит по козите – извършват се лабораторно-диагностични мероприятия в обектите за ДПЖ за мониторинг на заболяването.

3.12. Шмаленберг – извършва се лабораторно изследване на проби от преживни животни по одобрена от ОДБХ програма.

4. ПРОФИЛАКТИКА НА ПАРАЗИТНИТЕ БОЛЕСТИ

Противопаразитните мероприятия се провеждат за ограничаване и ликвидиране на паразитозите по селскостопанските животни и птици с оглед намаляване на икономическите загуби. Провеждането на мероприятия да се съобрази със сезонната динамика на паразитозите и климато-географските особености на районите.

4.1. Хелминтози по свинете

Извършват се:

- дехелминтизация на свинете-майки един месец преди опрасване;
- противопаразитно третиране на отбитите прасета 10-14 дни след сформиране на групите подрастващи;
- обезпаразитяване на прасетата непосредствено преди прехвърлянето им в секторите угодяване и ремонт;
- дехелминтизация на ремонтните прасета през 45-60 дни;
- извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.2. Краста по свинете

Извършва се двукратна деакаризация през седем дни на свинете-майки преди опрасването им; ремонтните прасета преди прехвърлянето им в основно стадо; отбитите прасета 7-14 дни след прехвърлянето им в сектор подрастващи; нерезите на всеки три месеца; новозакупените карантинирани прасета, свине-майки и нерези; прасетата за угояване 7-14 дни след предвърлянето им в сектор угояване.

Извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.3. Крастни и иксодови кърлежи и др. ектопаразити при овце

В селищата и в стопанствата, където през последните две години е констатирана краста се провеждат двукратни изкърпвания през седем дни пролет и есен, а на кочовете преди и след случната кампания.

Извършва се двукратно изкърпване на новозакупените овце, агнета, шилета и кочове.

Използват се противокрастни средства, в зависимост от лактационния период на животните. Не се използват органофосфорни, хлорорганични и карбаматни препарати при лактиращи животни, а само препарати от групата на синтетичните пиретроиди.

Извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.4. Пироплазмидози

Извършва се деакаризация на овцете през 15-20 дни в периода юни-юли, а на говедата май-ноември.

В стационарните пироплазмидозни огнища химиопрофилактика на овцете през 15-20 дни с ВМП.

Извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.5. Естрога овце

В стационарните огнища се провежда обезпаразитяване през юни, юли и началото на ноември и химиотерапия през октомври-ноември след прибирането на животните от паша. Допълнително лечебно третиране се извършва през януари-март.

4.6. Хиподермоза говеда и кози

Провежда се химиотерапия през месеците октомври-ноември.

Извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.7. Трематодози по преживните животни (фасциолоза, парамфистоматоза и дикроцелиоза)

Извършва се еднократна профилактична дехелминтизация в края на октомври и началото на ноември.

В стационарните за фасциолоза селища се извършва двукратно третиране на овцете: първото в края на септември и началото на октомври с препарати, действащи на

младите фасциоли и второ третиране през м.ноември. Еднократно пролетно третиране се извършва в края на март преди извеждане на животните на паша.

Извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.8. Мониезиоза

Извършват се две до три преимагинални дехелминтизации на младите животни (агнета и ярета) през 25-30 дни в периода май-август и есенна дехелминтизация на всички овце и кози през октомври – началото на ноември.

Извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.9. Стомашно-чревни и белодробни стронгилатози

Извършва се двукратна дехелминтизация на младите животни през юни-юли; есенно профилактично третиране през ноември и пролетно през март на всички животни и профилактично третиране 15 след раждането на овцете-майки срещу “спящите” ларви.

Извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.10. Ехинококоза кучета

Извършва се шесткратна дехелминтизация на овчарските и ловните кучета през 60 дни, а на останалите видове кучета – четирикратна през 90 дни. Извършената дехелминтизация се отразява във ветеринарномедицинския паспорт на животните и въвежда в Интегрираната информационна система на БАБХ (ВетИС).

Извършване на кланичен месопреглед при клане на преживни животни и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.11. Хелминтози по птиците

В личния двор се извършва дехелминтизация на птиците срещу нематоди и тении през пролетно-есенния сезон.

В птицефермите с технология “подово” отглеждане, дехелминтизация на птиците и пилетата се извършва след навършване на двумесечна възраст и преди комплектоване стадата за носачки.

При фазаните, дехелминтизация се извършва по схема утвърдена от директора на съответната ОДБХ.

Извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

4.12. Кокцидиоза по птиците

Извършват се:

- профилактични третираня и влагане на регистрирани кокцидиостатици в комбинирани фуражи за бройлери, подрастващи родители и стокови носачки при спазване на ротационни и “шатъл” програми със спазване на изискванията за

карантинните срокове и недопускане употребата им при родители и стокови носачки;

- лечебно третиране с регистрирани кокцидиостатични средства при заболяване;

- периодични изследвания на проби от фуражни смеси за наличие на регистрирани кокцидиостатици, съгласно нормативните изисвания на БАБХ;

- при производството на комбинирани фуражи с кокцидиостатици се спазват правилата за безопасност и безвредност, включително и недопускане на остатъчни количества в други видове фураж и “шатъл” - програма за смяна (ротация) на няколко кокцидиостатика през време на отглеждането на една партия птици.

- извършване на кланичен месопреглед и докладване до ЦУ на БАБХ.

Забележки:

1. Необходимо е да се спазват изискванията по отношение на карантинните срокове при прилагане на противопаразитните средства;
2. Необходимо е да се извършва контрол на паразитния статус на животните преди третиране и ефекта от проведените дехелминтизации чрез изследване на копропроби на 10% от поголовието с оглед развитието на антихелминтна резистентност.

VIII. ПРОГНОЗНИ ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ ОТ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА

Предвид факта, че промяна в епизоотичната обстановка/броя на животновъдните обекти/броя на животните в рамките на програмата може да се отрази на параметри, например свързани с брой клинични прегледи, проби и лабораторни изследвания и съответно – с обосновано неизпълнение или преизпълнение на определени дейности, целесъобразно би било в програмата да има възможност за гъвкавост и реалокация на средства между подпрограмите, като това не води до промяна до общата бюджетна рамка на програмата.

Разчет за финансиране на Национална програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните,
включително зоонозите за периода 2025 – 2027 г.

Приложение:	2025				2026				2027			
	Съфинан- сиране	БАБХ без ДДС	БАБХ с ДДС	ДФЗ	Съфинан- сиране	БАБХ без ДДС	БАБХ с ДДС	ДФЗ	Съфинан- сиране	БАБХ без ДДС	БАБХ с ДДС	ДФЗ
Приложение № 1: Списък с приоритетни за Република България и ЕС заболявания по животните, включително зоонози, за които са изготвени национални програми или е предвидена диагностична готовност (бруцелоза свине и бруцелозидоза)	0,00	317 200,00	380 640,00	265 960,00	0,00	317 200,00	380 640,00	265 960,00	0,00	317 200,00	380 640,00	265 960,00
Приложение № 2: Програма за профилактика, надзор и контрол на болестта антракс в Република България	0,00	600,00	720,00	383 069,50	0,00	600,00	720,00	383 069,50	0,00	600,00	720,00	383 069,50
Приложение № 3: Програма за надзор и контрол на болестите африканска и класическа чума по свинете в Република България	885 948,53	1 985 739,44	2 347 677,04	204 920,00	885 948,53	1 985 739,44	2 347 677,04	204 920,00	885 948,53	1 985 739,44	2 347 677,04	204 920,00
Приложение № 4: Програма за надзор и контрол на болестта бруцелоза по едрите преживни животни в Република България	0,00	254 307,15	305 168,58	1 541 527,05	0,00	254 307,15	305 168,58	1 541 527,05	0,00	254 307,15	305 168,58	1 541 527,05
Приложение № 5: Програма за надзор и контрол на болестта бруцелоза (<i>Brucella melitensis</i>) по овцете и	0,00	914 122,00	1 096 946,40	6 345 413,20	0,00	914 122,00	1 096 946,40	6 345 413,20	0,00	914 122,00	1 096 946,40	6 345 413,20

козите в Република България												
Приложение № 6: Програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестта бяс в Република България	2 618 470,77	2 836 676,67	3 912 518,15	0,00	2 618 470,77	2 836 676,67	3 912 518,15	0,00	2 618 470,77	2 836 676,67	3 912 518,15	0,00
Приложение № 7: Програма за надзор и контрол на болестта инфекциозна анемия по конете в Република България	0,00	11 990,50	14 388,60	5 177,50	0,00	11 990,50	14 388,60	5 177,50	0,00	11 990,50	14 388,60	5 177,50
Приложение № 8: Програма за надзор на болестта инфлуенца при домашни и диви птици в Република България	350 515,00	384 974,58	532 072,49	41 874,40	350 515,00	384 974,58	532 072,49	41 874,40	350 515,00	384 974,58	532 072,49	41 874,40
Приложение № 9: Програма за надзор, контрол и ерадикация на ензоотична левкоза по говедата, мукозна болест-вирусна диария, инфекциозен ринотрахеит по говедата	0,00	3 173 405,10	3 808 086,12	2 201 800,00	0,00	3 173 405,10	3 808 086,12	2 190 900,00	0,00	3 173 405,10	3 808 086,12	2 190 900,00
Приложение № 10: Програма за надзор и контрол на болестта Ку-треска в Република България	0,00	39 535,28	47 442,34	0,00	0,00	39 535,28	47 442,34	0,00	0,00	39 535,28	47 442,34	0,00
Приложение № 11: Програма за надзор на болестта лептоспироза в Република България	0,00	0,00	0,00	259 605,30	0,00	0,00	0,00	259 605,30	0,00	0,00	0,00	259 605,30
Приложение № 12: Програма за надзор на нюкаслската болест (псевдочума) по птиците в	0,00	83 079,00	99 694,80	6 364,80	0,00	83 079,00	99 694,80	6 364,80	0,00	83 079,00	99 694,80	6 364,80

Република България												
Приложение № 13: Програма за контрол на салмонела при разплодни стада от домашни птици в Република България (в сумите по програмата са включени и тези по прил.№14, 15 и 16)	18 231,90	42 541,10	54 695,70	0,00	18 231,90	42 541,10	54 695,70	0,00	18 231,90	42 541,10	54 695,70	0,00
Приложение № 14: Програма за контрол на салмонела при бройлери в Република България												
Приложение № 15: Програма за контрол на салмонела при кокошки носачки от вида Gallus gallus в Република България												
Приложение № 16: Програма за контрол на салмонела при пуйки в Република България												
Приложение № 17: Програма за надзор и контрол на болестта син език по преживните животни в Република България	0,00	3 727 419,22	4 472 903,06	3 340 021,25	0,00	3 727 419,22	4 472 903,06	3 340 021,25	0,00	3 727 419,22	4 472 903,06	3 340 021,25
Приложение № 18: Програма за надзор на трансмисивните спонгиформни енцефалопatii в Република България	140 754,55	442 413,27	559 046,83	613 800,00	140 754,55	442 413,27	559 046,83	613 800,00	140 754,55	442 413,27	559 046,83	613 800,00
Приложение № 19: Програма за надзор и контрол на болестта треска от западен Нил в Република България	0,00	49 334,53	59 201,44	13 109,25	0,00	49 334,53	59 201,44	13 109,25	0,00	49 334,53	59 201,44	13 109,25

Приложение № 20: Програма за надзор и контрол на болестта туберкулоза по едрите преживни животни в Република България	0,00	19 391,80	23 270,16	9 101 400,00	0,00	19 391,80	23 270,16	9 101 400,00	0,00	19 391,80	23 270,16	9 101 400,00
Приложение № 21: Програма за надзор и контрол на болестите по пчелите в Република България	0,00	2 559,75	3 071,70	3 213 733,45	0,00	2 559,75	3 071,70	3 213 733,45	0,00	2 559,75	3 071,70	3 213 733,45
Приложение № 22: Програма за надзор на екзотични и неекзотични болести по рибите и двучерупчестите мекотели в Република България	0,00	45 569,87	54 683,84	0,00	0,00	45 569,87	54 683,84	0,00	0,00	45 569,87	54 683,84	0,00
Приложение № 23: Програма за предпазни мерки срещу някои трансгранични заболявания по животните (ТЗЖ) в Република България	37 275,29	153 437,89	191 580,52	0,00	37 275,29	153 437,89	191 580,52	0,00	37 275,29	153 437,89	191 580,52	0,00
ОБЩО	4 051 196,04	14 484 297,14	17 963 807,78	27 537 775,70	4 051 196,04	14 484 297,14	17 963 807,78	27 526 875,70	4 051 196,04	14 484 297,14	17 963 807,78	27 526 875,70
Други разходи	Съфинан- сиране	Бюджет без ДДС	Бюджет с ДДС	ДФЗ	Съфинан- сиране	Бюджет без ДДС	Бюджет с ДДС	ДФЗ	Съфинан- сиране	Бюджет без ДДС	Бюджет с ДДС	ДФЗ
Дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация	52 572,71	56 953,77	78 859,07		52 572,71	56 953,77	78 859,07		52 572,71	56 953,77	78 859,07	
Разходи в случай на епизоотии	1 821 503,60	4 850 175,06	4 850 175,06		1 821 503,60	4 850 175,06	4 850 175,06		1 821 503,60	4 850 175,06	4 850 175,06	
Разходи при спешна ваксинация		50 000,00	60 000,00			50 000,00	60 000,00			50 000,00	60 000,00	
Други разходи		50 000,00	60 000,00			50 000,00	60 000,00			50 000,00	60 000,00	
Развитие на ВетИС		300 000,00	360 000,00			300 000,00	360 000,00			300 000,00	360 000,00	
Поддръжка на ВетИС		468 000,00	561 600,00			468 000,00	561 600,00			468 000,00	561 600,00	
Общи консумативи		200 000,00	240 000,00			200 000,00	240 000,00			200 000,00	240 000,00	

Средства за въвеждане на данните за идентификация на животните във ВетИС от РВЛ				1 086 000,00				1 086 000,00				1 086 000,00
ОБЩО	1 874 076,31	5 975 128,83	6 210 634,12	1 086 000,00	1 874 076,31	5 975 128,83	6 210 634,12	1 086 000,00	1 874 076,31	5 975 128,83	6 210 634,12	1 086 000,00
максимална сума за съфинансиране от ЕК по Споразумение за безвъзмездна помощ /за 2024 г./	5 495 949,66				5 495 949,66				5 495 949,66			
корекция до максималната сума за съфинансиране от ЕК /за 2024 г./	-429 322,68	429 322,68	429 322,68		-429 322,68	429 322,68	429 322,68	0,00	-429 322,68	429 322,68	429 322,68	
ВСИЧКО разчет за финансиране	5 495 949,66	20 888 748,66	24 603 764,59	28 623 775,70	5 495 949,658	20 888 748,66	24 603 764,586	28 612 875,70	5 495 949,66	20 888 748,66	24 603 764,59	28 612 875,70